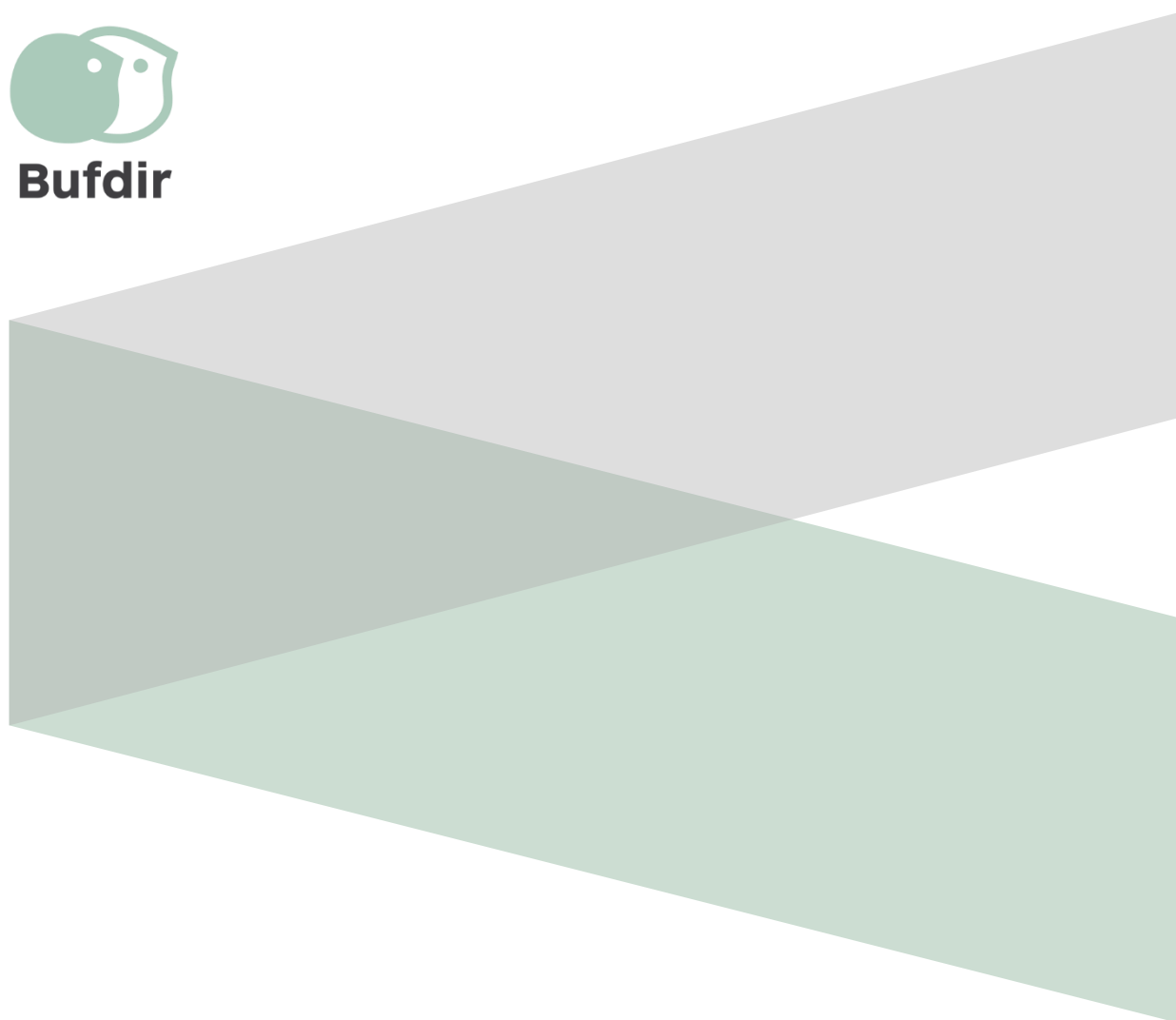

Aktivitetstilbudet til barn og unge under korona

Hvordan påvirket covid-19-pandemien aktivitetstilbudet til barn og unge sommeren 2020?

Bufdir

Bufdir

Ansvarlig utgiver

BARNE-, UNGDOMS- OG FAMILIEDIREKTORATET

Postadresse

Postboks 2233 3103 Tønsberg

Besøksadresse

Fredrik Selmers vei 3 0663 Oslo

Sentralbord: 466 15 000

Utgitt:

06.10.2020

ISBN: (digital utgave)

978-82-8286-351-3

Design:

TIBE T Reklamebyrå

bufdir.no

Innhold

Sammendrag	3
1. Om kartleggingen	4
1.1 Oppdraget.....	4
1.2 Metode og målgruppe	5
1.3 Gjennomføring og svarprosent.....	6
2. Hovedfunn	7
2.1 Mange aktivitetstilbud, men færre barn deltok i sommer.....	7
2.2 Organisasjonene planlegger for økt aktivitet utover høsten	10
2.3 Smittevernreglene oppleves som vanskelige	10
2.4 Smittevern krever ressurser og hindrer gruppeaktiviteter	11
2.5 Flere tok kontakt om barn som ønsket å delta	11
2.6 Statlige tilskudd er viktigere enn først antatt.....	12
2.7 Én av tre har ikke hatt tiltak for å inkludere sårbare barn og unge	12
2.8 Svært få tilbud til enkeltbarn.....	13
3. Veien videre	14
3.1 Jobbe aktivt med å legge til rette for at fritids- og ferieaktiviteter for barn og unge.....	14
3.2 Motivere til økt inkludering og utvikle tilbud til isolerte enkeltbarn	14
3.3 Rådgivning, veiledning og erfaringsdeling om smittevern	15
3.4 Videreføre økt støtte i 2021	15

Sammendrag

Covid-19-pandemien og smitteverntiltakene har i stor grad påvirket hverdagen til barn og unge. Bufdir og Utdanningsdirektoratet har gjennomført spørreundersøkelser for å kartlegge hvordan tilbudet om aktiviteter til barn og unge har endret seg som følge av pandemien.

Barns deltagelse i ferie- og fritidsaktiviteter og sommerskole er viktig for å oppleve inkludering, mestring og vennskap. Deltakelsen i fritidsaktiviteter har en sosial gradient, og det er vel dokumentert at barn i familier med lavere inntekt og utdanning deltar mindre enn øvrige barn.

Bufdirs kartlegging i mai 2020 viste en kraftig nedgang i *planlagte* gruppeaktiviteter for barn og unge sommeren 2020. Bufdir og Utdanningsdirektoratet beskriver i dette dokumentet hvordan tilbudet faktisk ble, basert på nye undersøkelser i august 2020. Vi har spurt om tilbud i regi av frivillige organisasjoner, kommuner og fylkeskommuner.

Undersøkelsene viser at aktørene vi har spurt har snudd seg rundt og tilbudt fritidsaktiviteter og sommerskole til barn og unge i sommer på tross av utfordringene covid-19-situasjonen medfører. De spurte organisasjoner, kommuner og fylkeskommuner har gjort en betydelig innsats i en krevende situasjon. Det er likevel færre barn som har deltatt, i mange tilfeller på grunn av smittevernhensyn.

Nesten ingen av de frivillige organisasjonene som har svart på denne undersøkelsen avlyste sine aktiviteter. Dette inkluderer flere som planla å avlyse aktivitetene da vi undersøkte i mai 2020.

Nær halvparten av organisasjonene og kommunene ga fritidstilbud til like mange eller flere barn enn i 2019. Én av fire organisasjoner har gitt et redusert tilbud begrunnet i smittevernhensyn. Vi finner også at færre barn deltok på fritidsaktiviteter i kommunal regi sommeren 2020 sammenlignet med sommeren 2019. Kartleggingen viser at hele tre av fire organisasjoner planlegger for uendret eller økt aktivitet utover høsten. Dette på tross av at over halvparten av organisasjonene rapporterer at det er blitt noe eller mye vanskeligere å planlegge aktiviteter. En forklaring kan være at organisasjonene har utsatt enkelte aktiviteter fra sommeren til høsten.

Tilbudet om sommerskole ble også opprettholdt sommeren 2020. Omtrent like mange kommuner har tilbudt sommerskole i 2020 som i 2019, men tilbudet har vært gitt med redusert kapasitet grunnet smittevernhensyn, og færre barn har deltatt. Det er lite endring i hvilke klassetrinn som har fått tilbud om sommerskole i 2020, og det er i hovedsak 5. – 7 trinn som har fått et tilbud. I Oslo, som tradisjonelt har skilt seg ut med et bredt tilbud til alle aldersgrupper/skoletrinn, var tilbudet sommeren 2020 redusert til 5 – 10 trinn samt skolestartere på utvalgte skoler. I tillegg har Oslo hatt gratis kjernetid for 1.- 4. klasse i levekårsutsatte områder, og barna har fått tilbud om AKS noen uker i løpet av sommerferien.

Veldig få av organisasjonene som har svart på undersøkelsen har gitt tilbud til enkeltbarn, noe som også kom frem i Bufdirs undersøkelse i mai. Til vanlig, men særlig under covid-19-pandemien er det barn som av ulike årsaker ikke kan delta i gruppeaktiviteter med andre barn. Undersøkelsene tyder på en svakhet i ferie- og fritidstilbudet til de mest sårbare barna. Vi mener det derfor er

viktig å utvikle nye, og styrke eksisterende individuelle tilbud til barn og unge som trenger enetilbudet for å forebygge isolasjon og ensomhet.

Over halvparten av organisasjonene opplever at smittevernreglene er vanskelige. Det er derfor viktig med lett tilgjengelige smittevernregler i form av FAQ og eksempler på praktiske løsninger som er i tråd med reglene. Organisasjonene bør få mulighet til å utveksle sine erfaringer om praktisering av smittevernreglene.

Organisasjonene opplever at smittevernreglene er ressurskrevende å overholde, og at de er til hinder for gjennomføring av aktiviteter og tilbud. Det bør være forutsigbarhet og langsiktighet i smitteverntiltakene så langt det lar seg gjøre. Det er vanskelig for organisasjonene å planlegge aktiviteter dersom reglene stadig endres.

Organisasjonene har fått en klar økning i henvendelser om barn som ønsker å delta i aktiviteter. Vi finner også at to av tre på ulike måter jobber særskilt for å rekruttere sårbare grupper av barn og unge. Bufdir mener at denne andelen burde vært enda høyere. Dette kan oppnås gjennom økt bevissthet i kommunene og gjennom samarbeidet rundt Fritidserklæringen. Kommunene har et særlig ansvar for å inkludere utsatte barn og unge og deres familier. Her kan for eksempel løsfunksjoner og lokal ungdom være en ressurs.

Det har vært behov for flere frivillige og aktivitetsledere for å overholde smittevernreglene. Etersom mange var hjemme i ferien, har det stort sett gått greit å rekruttere frivillige. Et viktig unntak er organisasjoner som har en høy andel frivillige som selv er i risikogrupper for alvorlig covid-19-sykdom.

Covid-19 pandemien har medført svakere økonomi i frivillige lag og foreninger. I levekårsutsatte områder er det meldt om store inntektstap da familiene ikke lenger har mulighet til å dekke medlemskontingenten for barna. Organisasjonene som har svart på denne undersøkelsen, opplever sviktende inntekter fra deltakere og publikum, samtidig som flertallet opplever økt statlig finansiering og finansiering fra private fond og stiftelser. Organisasjonene har fortsatt behov for økt grunnstøtte i tillegg til økt støtt til ferietilbud i alle skolens ferier – i første omgang ut 2021 for å unngå at inntektstap medfører redusert tilbud til barn og unge.

1. Om kartleggingen

1.1 Oppdraget

Bufdir leder regjeringens tverretatlige koordineringsgruppe som skal gi råd om tjenestetilbudet til sårbare barn og unge under covid-19-pandemien.

Koordineringsgruppen var før sommerferien bekymret for at planlagte aktiviteter for barn og unge ville bli avlyst, også utover det smittevernreglene krevde. Bufdir kartla derfor *endringer i planlagte aktivitetstilbud* for barn og unge sommeren 2020 sammenliknet med 2019. Målgruppen for

undersøkelsen var et selektivt utvalg frivillige organisasjoner og kommuner. Kartleggingen viste kraftig reduksjon i *planlagte* sommeraktiviteter. Både smittevernreglene og praktiseringen av disse ble opplevd som utfordrende i planleggingen. Kartleggingen ga nyttig informasjon om hva som skulle til for å normalisere tilbudet.

For å følge med på utviklingen har både Bufdir og Utdanningsdirektoratet gjennomført nye spørreundersøkelser i august 2020. Til sammen har direktoratene undersøkt tilbudet av fritidsaktiviteter og sommerskole i 2020 sammenliknet med 2019. Funnene er samlet i denne rapporten.

1.2 Metode og målgruppe

Denne rapporten er basert på tre spørreundersøkelser gjennomført av Bufdir og Utdanningsdirektoratet i august 2020. Til sammen gir de tre undersøkelsene et godt, overordnet bilde av aktivitetstilbudet til barn og unge sommeren 2020. Bufdirs undersøkelse gir i tillegg noe informasjon om høstens planlagte aktiviteter.

Bufdirs spørreundersøkelse til frivillige organisasjoner om fritidsaktiviteter

Bufdir har utarbeidet en spørreundersøkelse som gir et overordnet bilde av de faktiske *endringene* i de frivillige organisasjonenes somertilbud i 2020 sammenliknet med 2019. Spørsmålene dreier seg om endringer i tilbudet til barn på gruppenivå, og til enkeltbarn. Spørsmålene tar også for seg konkrete utfordringer, finansieringskilder, behov for flere ressurser som følge av smitteverntiltakene og hvordan organisasjonene har lagt til rette for inkludering av sårbare barn og unge.

Målgruppen for Bufdirs undersøkelse er et selektivt utvalg på 97 organisasjoner som fikk tilskudd fra Bufdir i 2019/2020 for å arrangere aktiviteter for barn og unge. I tillegg inviterte vi syv sentralledd i større organisasjoner/ paraplyorganisasjoner ¹ som har en viss oversikt over utviklingen i tilbudet til barn og unge til å komme med skriftlige innspill.

Utdanningsdirektoratets spørreundersøkelse til kommuner om fritidsaktiviteter og til kommuner og fylkeskommuner om sommerskole

Utdanningsdirektoratet har utarbeidet en spørreundersøkelse til kommunene om fritidsaktiviteter i kommunal regi, og til kommuner og fylkeskommuner om tilbudet om sommerskole i 2020

---

¹ Den norske turistforening (DNT), Frivillighet Norge, Norges idrettsforbund (NIF), Landsrådet for barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU), Noregs musikkråd, Ungdom og Fritid samt Unge funksjonshemmede.

sammenliknet med 2019. Spørsmålene dreier seg om omfang av tilbudene, variasjon i tilbudet til ulike aldersgrupper samt lengden på og innholdet i tilbudet. Spørsmålene tar også for seg hvordan kommunene har lagt til rette for inkludering av sårbare barn og unge.

Målgruppen for Utdanningsdirektoratets undersøkelse er alle landets kommuner, i alt 356 kommuner og elleve fylkeskommuner.

Felles for spørreundersøkelsene

Verken Bufdir eller Utdanningsdirektoratet har kontaktet private aktører og aktører knyttet til museums-, høyskole- og universitetssektoren som vanligvis tilbyr sommeraktiviteter.

Direktoratene er kjent med at både organisasjoner, kommuner og fylkeskommuner har mottatt flere undersøkelser om tilbudet under covid-19-pandemien, og at svarfristen på disse spørreundersøkelsene ville bli kort. Dette ga høy risiko for lav svarprosent, og vi valgte derfor kortfattede spørreundersøkelser.

Spørreskjema med svaralternativer ligger i vedlegg 1, 2 og 3 til denne rapporten.

1.3 Gjennomføring og svarprosent

Spørreundersøkelsene ble sendt ut 11. august med svarfrist 19. august. De syv organisasjonene som ble bedt om å komme med utfyllende kommentarer til Bufdirs undersøkelse, ble bedt om å svare en dag tidligere.

Bufdirs spørreundersøkelse til organisasjoner om aktiviteter

Det var 47 av 97 respondenter som svarte på undersøkelsen. Dette gir en svarprosent på 48, som vi mener er tilfredsstillende. Vi fikk svar fra organisasjoner som til sammen arrangerte aktiviteter i alle fylker. Mange av dem som svarte, arrangerte aktiviteter i Oslo (60 prosent) eller Vestland og Viken (begge 45 prosent). Færrest organisasjoner arrangerte aktiviteter i Møre og Romsdal (15 prosent).

Flere organisasjoner har gitt tilbakemelding om at det var vanskelig å svare på tidspunktet for spørreundersøkelsen, fordi de manglet oversikt over aktiviteten i lokallagene. Det er derfor noe usikkerhet knyttet til antall barn som faktisk deltok. Flere av organisasjonene svarte at de ønsket å kunne utdype svarene noe, og noen har brukt kommentarfeltet til dette. Vi har inkludert kommentarer fra organisasjonene i analysen der det er relevant.

Det er et stort spenn blant organisasjonene som svarte i hvor mange barn de har gitt tilbud til. Redningsselskapet hadde aktiviteter for over 93 000 barn, i den andre enden av skalaen er de som ga tilbud til bare noen få barn. Organisasjonene som svarte ga til sammen tilbud til over 114 000 barn, noe som betyr at det er få av de største organisasjonene som har svart på denne undersøkelsen.

Bufdir mottok i tillegg informasjon fra fire av de syv organisasjonene som var invitert til å gi skriftlige innspill; DNT, LNU, Unge funksjonshemmede og Noregs musikkråd. Informasjonen fra disse organisasjonene er basert på deres foreløpige inntrykk av tilbudet i sommer. Vi vurderer at denne informasjonen likevel bekrefter og utdyper funnene beskrevet i kapittel 2.1 til 2.7. Vi har inkludert utfyllende informasjon fra organisasjonene i analysen der det er relevant.

Utdanningsdirektoratets spørreundersøkelser til kommuner og fylkeskommuner

Det var 129 av 356 kommuner som svarte på undersøkelsen om fritidsaktiviteter i kommunal regi, mens 114 kommuner som svarte på spørreundersøkelsen om sommerskole i grunnskolen. Dette gir lav svarprosent på henholdsvis 36 og 32, som vi mener er litt for lavt til å gi sikre funn alene. Sammen gir imidlertid Bufdirs og Utdanningsdirektorats undersøkelser et tilfredsstillende, overordnet bilde av tilbudet til barn og unge sommeren 2020. I begge undersøkelsene fikk vi svar fra kommuner i ti av landets elleve fylker.

Det var seks av elleve fylker som svarte på undersøkelsen om sommerskole på videregående skole nivå. Dette gir en svarprosent på 55, noe vi finner tilfredsstillende.

2. Hovedfunn

2.1 Mange aktivitetstilbud, men færre barn deltok i sommer

Undersøkelsene viser at både organisasjoner og kommuner har forsøkt å opprettholde tilbudene til barn og unge i sommerferien til tross for en krevende situasjon. Omtrent det samme antallet kommuner og organisasjoner har gitt tilbud i 2020 som i 2019, og noen har til og med økt tilbudet. Likevel har færre barn deltatt i 2020, sammenlignet med 2019. Dette tyder på at tilbudene ble gjennomført med redusert kapasitet.

Ferie- og fritidsaktiviteter i regi av organisasjonene

Kartleggingen viser at de aller fleste organisasjonene som svarte, ga tilbud om aktiviteter til barn og unge i sommer. Nesten halvparten av organisasjonene (49 prosent) gjennomførte like mange

eller flere aktiviteter sommeren 2020 sammenliknet med sommeren 2019. Flere organisasjoner rapporterer om at færre barn deltok på aktivitetene.

Organisasjonen IOGT skriver at de har hatt over 1 100 barn med på aktivitet i sommer, mot over 770 i fjor. Organisasjonen utdyper:

«... hvert unike barn deltok på nesten 2 aktiviteter hver. Det har vært en svært krevende sommer for våre frivillige ledere, men de har gjort en formidabel innsats for å få til enormt mye, og enda mer enn i fjor, til tross for at alt nå er litt dyrere og litt vanskeligere å få til enn normalt. Vi har eksempelvis måttet jobbe i mindre grupper og dermed har mange aktiviteter måttet gjøres to ganger i stedet for en gang, for å få med tilsvarende antall deltakere som tidligere år. Dette er selvsagt enormt ressurskrevende for frivillige ledere, som ofte selv opplever at de er i risikozonen for å bli smittet av Covid-19. Gode og tydelige smittevernveilederne og klok håndtering fra myndighetene i forkant av sommeren gjorde det mulig for oss å ikke avlyse så mye, men heller gi plass innenfor de smittevernreglene som ble gitt. Midt oppi alt som har vært krevende og vanskelig har vi hatt en fantastisk sommer med mange glade barn og voksne med oss på tur.»

Når vi leser dette innspillet om hvor ressurskrevende situasjonen har vært er det ikke uventet at mange ga et redusert tilbud (43 prosent). Det er flere grunner til dette, de fleste er knyttet til smittevernreglene.

Nesten ingen av organisasjonene som har svart på denne spørreundersøken har avlyst sine sommertilbud. Ved forrige undersøkelse planla én av fem respondenter (19 prosent) å avlyse sommertilbudet helt. Eksempler på organisasjoner som har snudd seg rundt og gjennomført aktiviteter etter forrige undersøkelse er Norges KFUK-KFUM-speidere, Norges Musikkorps Forbund, Misjonskirken UNG og ADHD Norge. Disse anslår å ha gitt tilbud til under halvparten så mange barn som i 2019.

Den norske turistforening (DNT) skriver i sitt svar at de fleste aktivitetene ble gjennomført som planlagt, med nødvendige justeringer for å ivareta smittevernhensyn. De svarer blant annet:

«... det kan se ut som om det er noe færre som har fått ferietilbud gjennom DNT, noe som i hovedsak handler om at vi har måttet begrense antall plasser på grunn av koronarestriksjoner.»

Kommunale tilbud i sommerferien

Fritidstilbud

Flere kommuner ser ut til å ha gitt ferietilbud i 2020 sammenliknet med 2019. 35 prosent av kommunene har svart at de ikke hadde ferietilbud i 2019, mens 29 prosent svarer at de ikke hadde ferietilbud i 2020. Samtidig har færre barn og unge deltatt i kommunens fritidstilbud i 2020 enn i 2019, i likhet med organisasjonene.

Dette kan ha flere årsaker. Vi antar at hovedforklaringen til at det har vært færre barn på hver aktivitet er begrenset kapasitet grunnet smittevernhensyn. En annen forklaring kan være at noen foreldre ikke har ønsket å sende barn på aktiviteter i år, på grunn av smittefare.

Sommerskole

Utdanningsdirektoratets spørreundersøkelse til kommunene om sommerskoletilbudet viser at det samlede antall deltakere er kraftig redusert fra rundt 24 000 deltakere i 2019 til 3700 i 2020. Nedgangen skyldes i hovedsak nødvendige tiltak av smittevernhensyn som færre aktiviteter og færre deltakere. Endringen i tilbudet fra Oslo kommune i 2020 illustrerer dette.

Oslo kommune er en stor arrangør av sommerskole og står for størsteparten av deltakerne begge år, hhv. 21 000 og 1500. Oslo kommunes tilbud i 2019 besto av 77 ulike kurs fordelt på 1. - 4. trinn, mellomtrinnet, ungdomstrinnet og videregående skoler, og ble gjennomført på 45 forskjellige skoler og kurssteder over hele byen. I 2020 har Oslo kommune gjennomført et alternativt sommerskoletilbud på 26 skoler. For å følge smittevernsfaglige råd og anbefalinger ble det kun gitt et tilbud for elevene på 5.-10. trinn, og til skolestartere på utvalgte skoler. Disse skolene ligger i levekårsutsatte områder i Oslo. Hensikten var å nå ut til noen av de barna og unge i Oslo som trenger det mest. Til sammen deltok ca. 1000 elever på 5.-10. trinn og ca. 500 skolestartere. Oslo har i tillegg hatt gratis kjernetid i AKS for alle elever på 1.-4. trinn i levekårsutsatte områder, hvor alle elevene har kunnet delta på AKS to dager per uke i skolens sommerferie.

Unntaket er fire kommuner, som svarer at de har gjennomført flere aktiviteter og hatt flere deltakere enn i 2019.

Til tross for at mange færre barn har deltatt på sommerskole i regi av kommunene i 2020, er det imidlertid liten endring i antall kommuner som har tilbudt sommerskole. Av de kommunene som har besvart Utdanningsdirektoratets undersøkelse, svarer hele 85 prosent at de ikke hadde et tilbud om sommerskole i 2019. 84 prosent svarer det samme for 2020. I 2019 hadde 17 kommuner et tilbud om sommerskole, i 2020 svarer 18 kommuner det samme. 9 kommuner svarer at alle skolene hadde et sommerskoletilbud i 2019, mens dette er sunket til 7 kommuner i 2020. Antall kommuner som svarer at under halvparten av skolene har hatt et sommerskoletilbud økte fra 3 kommuner i 2019 til 7 kommuner i 2020. To kommuner svarer at de ikke hadde et tilbud i 2019, men at de hadde sommerskole i 2020.

Det er lite endring i hvilke klassetrinn som har fått tilbud om sommerskole. Det er i hovedsak 5. – 7 trinn som har fått et tilbud, kun et par kommuner har hatt et tilbud til elever ved ungdomstrinnet i 2020. Ingen kommuner har hatt et tilbud for 1. -4. trinn verken i 2019 eller 2020. Dette henger antakelig sammen med at mange kommuner har tilbud om skolefritidsordning for disse elevene i ukene skolen er stengt, med unntak av ukene i juli.

Videre er det lite endring i hvor mange uker kommunen har hatt et tilbud, og flertallet har arrangert sommerskole i 1-2 uker.

Seks fylkeskommuner har besvart hvilket tilbud de har hatt for elever i videregående opplæring sommeren 2020 sammenlignet med 2019. Fire fylkeskommuner gjennomførte omtrent samme aktiviteter som i 2019. Dette tilbudet består i eksamenskurs for elever som har stryk eller ikke har vurderingsgrunnlag i et fag. Elever i vg1 og vg2 ved studiespesialiserende retning og yrkesfag har fått dette tilbudet i disse kommunene. I 2019 deltok rundt 372 elever og i 2020 rundt 380 elever. En fylkeskommune svarer at de har tilbudt flere aktiviteter enn i 2019, som kurs med avsluttende prøve eller andre faglige kurs.

En fylkeskommune svarer at de hadde et slikt eksamenstilbud i 2019 med 130 deltakere, mens de i 2020 ikke har gjennomført dette. En annen fylkeskommune svarer at de ikke har hatt et tilbud, verken i 2019 eller 2020.

2.2 Organisasjonene planlegger for økt aktivitet utover høsten

Kartleggingen viser at hele tre av fire av organisasjonene planlegger for uendret (30 prosent) eller økt aktivitet utover høsten (45 prosent) sammenliknet med høsten 2019. Dette på tross av at over halvparten av organisasjonene svarer at det er blitt noe vanskeligere (34 prosent) eller mye vanskeligere (19 prosent) å planlegge aktiviteter. En forklaring kan være at organisasjonene har utsatt enkelte aktiviteter til høsten.

2.3 Smittevernreglene oppleves som vanskelige

Rammebetingelsene for sommeraktiviteter for barn og unge har endret seg siden Bufdirs undersøkelse i mai. Smittevernreglene som berører tilbud til barn og unge ble revidert og omarbeidet på bakgrunn av spørsmål Folkehelseinstituttet hadde fått gjennom våren fra organisasjoner og kommuner som skulle arrangere aktiviteter for barn og unge.

- Folkehelseinstituttet offentliggjorde nye smittevernregler for arrangementer, samlinger og sommeraktiviteter 28. mai, og det ble også publisert verktøy for risikovurdering og sjekklister som skulle gjøre det enklere å følge reglene.
- Helsedirektoratet offentliggjorde en revidert smittevernsveileder for idretten 28. mai.
- I løpet av juni ble reglene for antall som kunne delta på offentlige arrangementer endret fra 50 til 200, avstandsregelen på 1 meter ble fjernet for barn og unge i flere situasjoner, og det ble åpnet opp for breddeidretten for barn og unge under 20 år.

På spørsmålet «Hvor lett eller vanskelig opplever dere reglene for smittevern når det gjelder gruppeaktiviteter for barn i perioden juni–august 2020?», svarer fire av ti at de opplever at det er enkle regler, mot seks av ti i mai. Over halvparten (55 prosent) opplever at reglene er vanskelige eller svært vanskelige.

Dette kan tenkes å henge sammen med at det er først i sommer at organisasjonene har fått direkte erfaring med smittevernreglene, og at de har vist seg å være mer komplekse å iverksette i

praksis enn antatt. I tillegg er det en utfordring at de nasjonale smittevernreglene endres kontinuerlig. Det kan være krevende for organisasjonene å stadig forholde seg til nye rammebetingelser. Som et eksempel på dette skriver Røde Kors:

«Vi har fått tilbakemeldinger fra våre frivillige om at det var enkelt å følge smittevernreglene, men det var krevende å utarbeide reglene i forkant av aktivitetene, som stadig måtte endres og oppdateres.»

2.4 Smittevern krever ressurser og hindrer gruppeaktiviteter

Det krever ressurser å gjennomføre aktiviteter i tråd med smittevernreglene. På spørsmålet «Hvor ressurskrevende var det å følge smittevernreglene for gruppeaktivitetene dere har planlagt i perioden juni–august 2020?», svarer fortsatt de fleste frivillige organisasjonene at dette var noe eller svært ressurskrevende (90 prosent). Eksempler på behov for økte ressurser som går igjen i svarene er behov for flere frivillige og aktivitetsledere, større lokaler og flere busser/transportmidler for å kunne overholde avstandsregelen på 1 meter. Økte utgifter til matservering grunnet alternativer til buffet-servering kommer også frem. Norsk musikkråd er interesseorganisasjon for musikklivet i Norge og har en rekke medlemsorganisasjoner. De melder om at det har vært betydelige økonomiske merutgifter som følge av smittevern, blant annet merutgifter til lærere, ekstra planlegging, større kommunikasjonsbehov til foreldre og mer ressurskrevende gjennomføring, for eksempel matservering.

DNT bekrefter i sitt svar inntrykket om at smittevernreglene har gjort gjennomføringen mer ressurskrevende:

«De fleste medlemsorganisasjonene har gitt tilbakemelding om at de har vært avhengig av flere aktivitetsledere for å overholde gruppestørrelse samt for å sikre forsvarlig drift opp mot smittevern. Dette har medført en større økonomisk belastning.»

De fleste organisasjonene opplever at smittevernreglene er til hinder for å gjennomføre gruppeaktiviteter. På spørsmålet «I hvilken grad opplevde dere at smittevernreglene hindret dere i å gjennomføre gruppeaktiviteter for barn i perioden juni–august 2020?», svarer tre av fire av organisasjonene (76 prosent) at de opplevde at reglene i stor eller noen grad var til hinder. Dette er likevel en nedgang fra forrige undersøkelse hvor nesten ni av ti hadde tilsvarende opplevelse (88 prosent). Vi antar at nedgangen skyldes de reviderte smittevernreglene, som også har sjekklister og veiledningsmateriell for å innfri reglene. Dette kan ha gitt organisasjonene verktøy som gjorde at de noe lettere kunne planlegge og gjennomføre aktiviteter.

2.5 Flere tok kontakt om barn som ønsket å delta

Nesten halvparten av organisasjonene fikk flere henvendelser om barn som ønsket å delta på gruppeaktiviteter i perioden juni–august 2020 sammenliknet med perioden juni–august 2019 (47

prosent). Dette er en betydelig økning fra mai, da én av fem organisasjoner meldte om flere henvendelser (19 prosent). DNT skriver:

«Det har vært en stor etterspørsel etter våre gratistilbud for målgruppa, og at de² kunne ha arrangert flere aktiviteter/leirer, dersom de hadde hatt tilstrekkelig med ressurser.»

Redningsselskapet skriver også at det har vært stor pågang til de aktivitetene de har gjennomført.

2.6 Statlige tilskudd er viktigere enn først antatt

Halvparten av organisasjonene fikk uendret statlig støtte til sommertilbud i 2020 sammenliknet med i 2019 (49 prosent). Fire av ti fikk økt tilskudd (38 prosent), som er en økning fra 24 prosent i mai. Én av ti fikk mindre tilskudd (13 prosent), dette er noe færre enn i mai (24 prosent). Flere av organisasjonene og kommunene (43 prosent) oppgir økonomiske utfordringer med å gjennomføre aktiviteter med dagens smittevernregler.

Landsrådet for barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU) er en medlemsorganisasjon for 100 organisasjoner innen kultur, friluft og fritid, livssyn, politikk-, student- og elevorganisasjoner. LNU gjennomførte en kartlegging blant sine medlemmer i juni. Innspillet fra LNU til Bufdir bygger på denne undersøkelsen. Her kom det frem at nær seks av ti medlemsorganisasjoner (58 prosent) opplevde reduserte inntekter som følge av koronapandemien. Én av ti organisasjoner opplevde nedgang i statlige tilskudd. LNU har ikke et fullgodt bilde, men bemerker at noe av tapet ble dekket av økningen i grunnstøtte fra regjeringen. Ulike kommuner og fylkeskommuner har i tillegg laget lokale ordninger som har vært med på å demme opp for de økonomiske tapene. Det er forventet at det varierer fra organisasjon til organisasjon og i ulike deler av landet hvordan dette har slått ut.

Over halvparten rapporterer fortsatt at frykt for smitte i stor eller i noen grad hindrer barn i å delta på deres aktivitet (53 prosent). Samlet er andelen uendret fra undersøkelsen mai. Samtidig opplever flere organisasjoner i august i liten grad at frykt for deltakelse er en utfordring (økning fra 23 til 34 prosent). Dette understreker at smittesituasjonen og informasjon til befolkningen påvirker opplevelsen av om det er trygt å delta på aktiviteter når smittevernreglene følges.

2.7 Én av tre har ikke hatt tiltak for å inkludere sårbare barn og unge

På spørsmål om hva kommuner og organisasjoner har gjort for å inkludere sårbare barn og unge i aktiviteter i 2020, svarer to av tre at de aktivt har rekruttert sårbare barn og unge på ulike måter.

---

² Lokallagene (red. anm)

Blant annet svarer nær halvparten at de har rekruttert via kommunens hjelpetjenester (54 prosent for kommuner og 43 prosent for organisasjoner).

Hva har dere gjort for å inkludere sårbare barn og unge i aktivitetene ³ i juni-august 2020?	Andel kommuner	Andel organisasjoner
Omtalt spesifikke målgrupper i invitasjonen eller utlysningen	17 prosent	36 prosent
Rekruttert via kommunens hjelpetjenester	54 prosent	43 prosent
Rekruttert via frivillige organisasjoner	24 prosent	49 prosent
Andre metoder	31 prosent	49 prosent
Har ikke hatt tiltak spesielt rettet mot sårbare barn og unge	32 prosent	28 prosent

Tabell 1: Inkluderingsiltak ovenfor sårbare barn og unge i aktivitetene juni-august 2020

Samtidig svarer én av tre respondenter at de ikke har hatt spesielle tiltak for å inkludere sårbare barn og unge. Direktoratene vurderer at denne andelen burde ha vært enda lavere.

Når det gjelder tilbud om sommerskole svarer 2 av 10 at de har forsøkt å inkludere sårbare barn og unge i sommerskoletilbudet ved å omtale målgruppen i invitasjonen, rekruttert via kommunens hjelpetjenester eller via andre metoder. Én av ti vurderer at dette har hatt god effekt.

2.8 Svært få tilbud til enkeltbarn

Noen barn har behov for å delta alene på aktiviteter, og er av ulike årsaker sårbare.

Aktivitetstilbud til enkeltbarn i regi av de spurte frivillige organisasjonene har vært lavt sommeren 2020. Av 47 respondenter har seks organisasjoner gjennomført aktivitetstilbud til enkeltbarn. Også her er det et stort spenn blant respondentene i hvor mange barn som har deltatt. Den organisasjonen som ga flest tilbud til enkeltbarn var Natur og Ungdom. Organisasjonen nådde ut til 130 barn og unge, en økning fra 2019. De øvrige organisasjonene som svarte på undersøkelsen, ga tilbud til noen få enkeltbarn.

Det er svært få individuelle tilbud til barn i regi av organisasjonene Bufdir har spurt. Det samme kom frem i Bufdirs undersøkelse i mai. Til vanlig, men særlig under covid-19-pandemien, vil det

---

³ Organisasjonene ble spurt om aktiviteter, kommunene om ferieaktiviteter. Begge deler kan inkludere ferie- og fritidsaktiviteter.

være barn som av ulike årsaker er isolert, og som derfor ikke kan delta i gruppeaktivitet sammen med andre barn. Svarene i både denne og i forrige undersøkelse tyder på en svakhet i ferie og fritidstilbud for de mest sårbare barna som har behov for individuelle tilbud.

3. Veien videre

3.1 Jobbe aktivt med å legge til rette for at fritids- og ferieaktiviteter for barn og unge

Barns deltagelse i ferie- og fritidsaktiviteter og sommerskole er viktig for å oppleve inkludering, mestring og vennskap. Deltakelsen i fritidsaktiviteter har en sosial gradient, og det er dokumentert at barn i familier med lavere inntekt og utdanning deltar i mindre grad enn andre.

Direktoratenes undersøkelser viser at organisasjoner, kommuner og fylkeskommuner har gjort en betydelig innsats tross en krevende situasjon, og har tilbudt aktiviteter til barn og unge i sommer. Det er imidlertid færre barn som har deltatt i 2020 enn i 2019. En av hovedårsakene til dette synes å være smittevernhensyn som har gjort det dyrere og vanskeligere å gjennomføre aktiviteter for barn og unge.

Det er avgjørende at det også fremover arbeides aktivt med å legge til rette for at fritids- og ferieaktiviteter for barn og unge kan arrangeres. Det krever både økonomiske midler og faglige råd om hvordan arrangementene kan gjennomføres på en trygg måte i tråd med smittevernreglene. Barn og unge har hatt en stor belastning på grunn av stengte barnehager, skoler og andre tjenester. Det er avgjørende at deres hverdag og ferier blir normalisert i størst mulig grad.

3.2 Motivere til økt inkludering og utvikle tilbud til isolerte enkeltbarn

To av tre kommuner og organisasjoner har hatt tiltak for å inkludere sårbare barn og unge i sine tilbud. Samtidig burde andelen ha vært enda høyere.

Det er derfor behov for å arbeide for en mer inkluderende praksis i enda flere kommuner, lag og foreninger, i rekrutteringen av sårbare barn og unge. Dette kan oppnås gjennom økt bevissthet i kommunene, og gjennom samarbeidet i Fritidserklæringen. Kommunene må også jobbe spesielt for inkludering av utsatte barn og unge og deres familier. Her kan for eksempel los-funksjoner og lokal ungdom være en ressurs.

Det er også behov for å utvikle og styrke individuelle tilbud til barn og unge som er isolerte og ensomme.

3.3 Rådgivning, veiledning og erfaringsdeling om smittevern

Denne kartleggingen viser at en del organisasjoner opplever smittevernreglene som vanskelige. Organisasjonene opplever også at reglene er ressurskrevende å overholde, og at de er til hinder for gjennomføring av aktiviteter og tilbud. Det er behov for forutsigbarhet og langsiktighet i smitteverntiltakene så langt det lar seg gjøre. Det er vanskelig for organisasjonene å planlegge aktiviteter dersom reglene stadig endres. Vi ser at det er behov for:

- Lett tilgjengelig råd og veiledning i smittevernregler, for eksempel på telefon, i form av FAQ og eksempler på praktiske løsninger som er i tråd med reglene.
- Økt erfaringsutveksling mellom de frivillige organisasjonene om praktisering av smittevernreglene.
- Forutsigbarhet i smittevernreglene.

3.4 Videreføre økt støtte i 2021

Vi ser fortsatt behov for økning i grunnstøtte til de frivillige organisasjonene i 2021.

Videre viser undersøkelsen at det er behov for fortsatt økt støtte til ferie- og fritidsaktiviteter i alle skolens ferier i 2020 og 2021.